

Презентація книги, присвяченої польським жінкам Наддніпрянщини

21 квітня 2016 року у Каразінському університеті відбулася презентація книги «Польські жінки Наддніпрянської України в другій половині XIX – на початку XX ст.: громадське і приватне життя» *Ольги Ніколаєнко*, приурочена до Всесвітнього дня книги та авторського права.

Автор подякувала за можливість презентувати книгу у стінах Каразінського, пояснила назву та завдання, які ставила перед собою: з'ясувати, яким було бачення світу жінок, що жили в іншому етнічному середовищі, у країні з несприятливими для їхнього народу умовами (утиски і репресії після Січневого повстання), як вони справлялися з різноманітними труднощами й адаптувалися до політичних трансформацій. *Ольга Ніколаєнко* вбачає заслугу саме жінок в тому, що польська нація змогла зберегти свою ідентичність. Вона ідентифікує польок за мовою та віросповіданням (католицизм), оскільки в Російській імперії національність не визначалася.

«Це не лише дослідження жіночих долі, це спроба зрозуміти, як їх сприймало суспільство, чого очікували від жінок і якими були їхні можливості», — наголосила автор. Вона розповіла про територію розселення поляків на українських землях, їх стану належності, рівень освіченості, трудову зайнятість, зазначивши, що польки, не маючи можливості навчатися офіційно, займалися самоосвітою та здобували освіту таємно, більшість з них були дворянського роду, тож жили на прибутки від капіталу, а меншість (біднота) — працювали в сфері обслуговування.

Ольга Ніколаєнко розглядала жіноче питання з позицій політичної думки, права, побутового життя і мистецтва. У ті часи були різні погляди на призначення і роль жінки: консерватори бачили її господинею, берегинею роду, ліберали визнавали її права, але покликанням вважали материнство і виховання дітей, феміністки ж наголошували, що вона має самореалізовуватися й жити насамперед для себе. Аби скласти портрети тодішніх поляків, автор вдалася до дослідження некрологів. Щодо чоловіків відзначалася їх громадська і професійна діяльність, статус у суспільстві, освіта і талант, жінки розглядалися з позицій приватного життя, зразковою представницею була турботлива мати, вірна християнка, добра дружина, шляхетна і жертвна пані.

Втім, як зазначає доповідач, польки все ж брали участь у громадському житті — революційному й феміністичному русі, профспілкових і релігійних справах, культурно-освітній діяльності (початкові школи, бібліотеки, хор, драматичні вистави). Але в умовах заборони польських зібрань, табу на публічне виявлення національної ідентичності первинні соціальні функції на себе перебирає родина, а це жіноча територія, тож жінка-дворянка стає берегинею «польськості», передаючи дітям історію, культуру, мову і релігію; серед міщанок така функція здебільшого відсутня.

Художні зображення жінки у різних митців різнилися: це була і матір, праведна католичка, і втілення Батьківщини, проте траплялися і спокусливі, рокові образи.

Рецензент монографії, професор кафедри історії і культурології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова *Любов Жванко* відзначила вагомий внесок *Ольги Ніколаєнко* у розвиток української полоністики, наголосила, що автор проявила себе не лише як історик, соціолог, політолог і демограф, а й як мистецтвознавець, зауважила, що книга спонукає до роздумів і порівнянь з долею українок і їх роллю в українській історії.

